

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił W. S. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentował wymaganych 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów zatrudnienia:

- od 17 stycznia 1977 r. do 31 sierpnia 1995 r., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wystawione przez Odlewnię (...) w upadłości z dnia 25 października 1996 r. nie wskazano charakteru wykonywanej pracy zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; stanowiska pracy wskazane w tym świadectwie nie są zgodne z wymienionymi w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r., na które powołuje się zakład tj.:

* „formierz” w zarządzeniu Dział III, poz. 21 pkt 1 występuje „formierz maszynowy”,

* „wybijacz” w zarządzeniu Dział III, poz. 23 pkt 8 występuje „wybijacz odlewów, form i rdzeni”

* „oczyszczacz” w zarządzeniu Dział III, poz. 23 pkt 2 występuje „oczyszczacz odlewów”,

- od 4 maja 1995 r. do 31 października 1996 r., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy przez ODLEWNIĘ (...) w upadłości z dnia 28 września 1996 r. wskazuje, że ubezpieczony był zatrudniony w szczególnych warunkach natomiast nie wskazuje charakteru wykonywanej pracy zgodnie z w/w Rozporządzeniem oraz wskazane stanowisko nie jest zgodne z zarządzeniem Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego gdzie w Dziale III, poz. 21 pkt 1 wskazano „formierz maszynowy” natomiast w świadectwie pracy zakład wpisał „formierz – zalewacz”.

- od 1 października 1996 r. do 31 października 1996 r., ponieważ w świadectwie pracy wystawionym przez (...) sp. z o.o. z dnia 31 października 1996 r. zakład wskazuje, iż wnioskodawca był zatrudniony w szczególnych warunkach natomiast nie wskazuje charakteru wykonywanej pracy zgodnie z w/w Rozporządzeniem a wskazane stanowisko nie jest zgodne z zarządzeniem (...) gdzie w dziale III, poz. 80, pkr 2 wskazano „operator śrutownika” natomiast w świadectwie pracy zakład wpisał „brygadzysta operator śrutownika – oczyszczacz”,

- od 1 listopada 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. przedłożone do wniosku świadectwo pracy oraz świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wystawione przez (...) Sp. z o.o. nie spełniają wymogów formalnych – zakład wskazuje, iż ubezpieczony był zatrudniony w szczególnych warunkach natomiast nie wskazuje charakteru wykonywanej pracy zgodnie z w/w Rozporządzeniem oraz wskazane stanowiska nie są zgodne z Zarządzeniem (...) gdzie w Dziale III poz. 21 pkt 1 wskazano „formierz maszynowy” natomiast w świadectwie pracy zakład wpisał „formierz – zalewacz, w Dziale III poz. 21 pkt 15 wskazano „przerabiacz mas formierskich i rdzeniarskich” – zakład wskazał „przerabiacz mas”.

Ubezpieczony udowodnił ogólny staż pracy wynoszący 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

(decyzja – k. 55 – 56 plik II akt ZUS)

W. S. uznał decyzję organu rentowego za krzywdzącą i w dniu 2 lipca 2015 r. reprezentowany przez adwokata złożył odwołanie i wniósł o zmianę decyzji i przyznanie emerytury. Wskazał, że dowodem na to, że w spornych okresach pracował w szczególnych warunkach są świadectwo pracy wystawione przez Odlewnię (...) w dniu 25 października 1996 r. za okres od 17 stycznia 1977 r. do 31 sierpnia 1995 r. i wystawione przez (...) Spółkę z o.o. w dniu 12 listopada 2014 r. za okres od 1 listopada 1996 r. do 1 listopada 1996 r. Dodatkowo także 2 świadectwa pracy dotyczące wymienionych okresów zatrudnienia.

(odwołanie - k. 2 – 5)

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 17 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie podając tą sama argumentację co w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 13 – 14)

Na rozprawie w dniu 6 maja 2016 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/protokół rozprawy z dnia 6 maja 2016 r. – 00:09:24 – 00:09:55 – płyta CD – k. 116/

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. urodził się w dniu (...) Ma wykształcenie podstawowe.

(bezsporne)

W dniu 15 kwietnia 2015 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę.

(wniosek o emeryturę – k. 1 – 16 plik II akt ZUS)

W. S. w okresie od 17 stycznia 1977 r. do 31 sierpnia 1995 r. był zatrudniony w Odlewni (...) w K. w Ł., w pełnym wymiarze czasu pracy. Podczas zatrudnienia zajmował stanowiska: wykańczacz odlewów, zalewacz – wybijacz form, wyżarzacz odlewów, formierz maszynowy, ustawiacz maszyn – brygadzysta, formierz – zalewacz oraz brygadzysta – oczyszczacz.

/świadczenie pracy – k. 5 plik I akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113/

W/w zakład pracy – Odlewnia (...) wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy w szczególnych warunkach i wskazał, że podczas zatrudnienia tj. od 17 stycznia 1977 r. do 31 sierpnia 1995 r. ubezpieczony wykonywał prace: wykańczacza odlewów, zalewacza, wybijacza, formierza, ustawiacza maszyn, oczyszczacza na stanowiskach: wykańczacz odlewów, zalewacz, wybijacz, formierz, ustawiacz maszyn, oczyszczacz wymienionym w:

- dziale III, poz. 23, pkt 9,

- dziale III poz. 22, pkt 21,

- dziale III poz. 23, pkt 8,

- dziale III, poz. 21 pkt 1,

- dziale III, poz. 23 pkt 2

załączniku nr 1 zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

/świadczenie pracy w szczególnych warunkach – k. 6 plik I akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113 /

Ubezpieczony w okresie od 4 września 1995 r. do 30 września 1996 r. był zatrudniony w Odlewni (...) w upadłości w K. w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku brygadzysta formierz - zalewacz. Podczas całego okresu zatrudnienia wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku formierz – zalewacz wymienioną w wykazie A, Dziale III, poz. 21 pkt 1 zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

/świadczenie pracy – k. 7 plik I akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113/

Wnioskodawca był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. Odlewnia (...) w okresie od 1 października 1996 r. do 31 października 1996 r. na stanowisku operatora śrutownika brygadzisty, oczyszczacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Podczas zatrudnienia wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku brygadzisty operatora śrutownika – oczyszczacza wymienioną w Wykazie A, Dziale III poz. 80, pkt 2 zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

/świadczenie pracy – k. 8 plik I akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113/

W. S. był zatrudniony w okresie od 1 listopada 1996 r. do 5 listopada 2014 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Spółka z o.o. w K. na stanowiskach: brygadzista formierz – zalewacz, brygadzista oczyszczalni, brygadzista operator maszyn i urządzeń odlewniczych, przerabiacz mas, operator (...), brygadzista transportowy, brygadzista – rdzeniarz.

/świadczenie pracy – k. 35/ 36 plik II akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113/

W/w zakład pracy wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach i wskazał, że podczas zatrudnienia od 1 listopada 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. stale i pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przygotowanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniarzy, obsługa żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych, kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji oraz dozór inżynieryjno – techniczny w oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie na stanowiskach od 1 listopada 1996 r. do 4 maja 1997 r. brygadzista formierz – zalewacz, od 5 maja 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. brygadzista oczyszczacz wymienionym w dziale III poz. 21, pkt 1, dziale III poz. 22 pkt 21, Dział XIV, poz. 24 pkt 1 załączniku nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

/świadczenie pracy w szczególnych warunkach – k. 41/42 plik II akt ZUS, świadectwo pracy – k. 35/36 plik II akt ZUS, akta osobowe – k. 37 – 113/

Wnioskodawca pracował w Odlewni od 17 stycznia 1977 r. do lutego 2014 r. Podczas zatrudnienia ubezpieczony zajmował następujące stanowiska: oczyszczacza, formierza – zalewacza, przerabiacza warstw, operatora urządzeń odlewniczych. Pracował na formierni lekkiej. Formiernia to była jedna wielka hala, nie wyodrębnienia oddziałów. Jako oczyszczacz wykańczał odlewy, tzn. szlifował je. To były odlewy żeliwne. Część szlifowało się na szlifierkach stojakowych, a resztę robiło się ręcznie. Jako formierz – zalewacz formował formy z masy bentonitowej. Te formy zalewał żeliwem. Czynności te wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Później zajmował się wybijaniem form. Stanowisko formierza – zalewacza wnioskodawca zajmował przez 10 lat. Wybijanie form polegało na wydostaniu odlewu żeliwnego z formy. Wkładało się odlew wraz z formą do urządzenia odlewniczego i ono separowało piasek z masy bentonitowej. Forma kruszała. Po paru minutach pozostawał odlew. Przy tym wybijaniu trzeba było odbić z formy zalewki. Wnioskodawca podczas dnia pracy przechodził przez wszystkie w/w stanowiska, począwszy od przygotowania formy. Następnie czyściło się odlew na urządzeniu odlewniczym. Formowanie to było przygotowanie formy do odlewu. Samo zalewanie nie jest formowaniem, to kolejna czynność. Przygotowanie form odbywało się na maszynie prasującej. Do niektórych form trzeba było dodać rdzenie przed zalaniem. Zdarzało się wykonywać formy na nieseryjne. Ubezpieczony w późniejszym okresie zatrudnienia pracował także jako brygadzista. W jego brygadzie pracowało 6 – 7 osób. Jego zadaniem było zapewnienie każdemu z brygady pracy. Nie wykonywał czynności administracyjnych, to robił mistrz. Ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Podczas zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał dodatek za pracę w szczególnych warunkach, otrzymywał posiłki regeneracyjne oraz miał dodatkowy urlop w wymiarze 6 dni tzw. urlop zdrowotny. Urlop obowiązywał do czasu przejścia zakładu przez (...).

/zeznania wnioskodawcy z dnia 8 marca 2016 r. – 00:02:06 – 00:20:28 – płyta CD – k. 34 w zw. z zeznaniami z dnia 6 maja 2016 r. – 00:03:47 – 00:09:24 – płyta CD – k. 116, zeznania świadka E. D. – 00:24:25 – 00:38:42 – płyta CD – k. 34, zeznania świadka W. D. – 00:38:42 – 00:43:11 płyta CD – k. 34, zeznania świadka P. F. – 00:43:11 – 00:47:00 – płyta CD – k. 34, zeznania świadka M. D. – 00:47:00 – 00:52:02 – płyta CD – k. 34/

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(bezsporne)

Wnioskodawca udokumentował ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

(bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dokumentów jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków. E. D., W. D., P. F., M. M.. Zeznania świadków, jako osób obcych, nie będących zainteresowanymi rozstrzygnięciem sprawy na korzyść którejkolwiek ze stron, a jednocześnie pracowników tego samego zakładu, pracujących w tym samym czasie co wnioskodawca, mających zatem realne możliwości obserwacji, jaki faktycznie czynności wykonywał wnioskodawca, nie budzą wątpliwości, są wiarygodne, logiczne, spójne i znajdują potwierdzenie w dokumentacji osobowej wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 w/w ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 i 2 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe co do wieku oraz posiada wymaganą ilość okresów składkowych i nieskładkowych. Nie jest także członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia również warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków i z przesłuchania wnioskodawcy.

Pracę **wykańczacza odlewów** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 23, pkt 9 – wykańczacz odlewów.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 23 Działu III prace – wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **zalewacza** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 22, pkt 21 – zalewacz.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 22 Działu III prace – obsługa żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **wybijacza** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 23, pkt 8 – wybijacz odlewów, form i rdzeni.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 23 Działu III prace – wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **formierza** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 21, pkt 1 – formierz maszynowy.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 21 Działu III prace – przygotowanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniarzy są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **oczyszczacza** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 23, pkt 2 – oczyszczacz odlewów.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 23 Działu III prace – wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **operatora śrutownika** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 80, pkt 2 – operator śrutownika (piaskowaci).

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 80 Działu III prace – piaskowanie na sucho i śrutowanie wewnątrz komór są pracami w szczególnych warunkach.

Pracę **brygadzisty** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowiska pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale XIV, poz. 24, pkt 1 – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie – stanowiska pracy, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy stanowisku wymienionym w wykazie.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lipca 1987 r. wskazuje, że wymieniona w pkt 1 poz. 24 działu XIV praca – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, jest pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku Sąd Najwyższy (III UK 66/07; LEX nr 483283) wskazał, iż czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r., w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanej z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu. Natomiast, jeśli pracownik zatrudniony na stanowisku związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym wykonuje - poza bezpośrednim nadzorem procesu produkcji - inne czynności, w tym szeroko rozumiane czynności administracyjno-zarządzające, polegające na wykonywaniu pracy umysłowej i biurowej, istotne znaczenie z punktu widzenia uprawnień do emerytury na podstawie art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ma ustalenie, jaką część obowiązującego czasu pracy zajmowały te czynności.

W uzasadnieniu wskazanego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, iż we wskazanej pozycji 24 nie wymienia się stanowiska pracy, lecz odwołuje się do czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych. Jednocześnie podniósł, że definicję ustawową "pracy w szczególnych warunkach" zawiera art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdzając, iż za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki i pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Sąd Najwyższy podkreślił, iż ustawodawca tworząc instytucję przewidzianą w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, opierał się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Zdaniem Sądu Najwyższego, przy takim założeniu, czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 243/08, LEX nr 550990) Sąd Najwyższy wskazał, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Również w wyroku z dnia 24 września 2009 roku (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy stwierdził, iż jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

Zapoznając się szczegółowo z uzasadnieniami wskazanych wyroków, należy dojść od przekonania, iż nie pozostają one ze sobą w sprzeczności, gdyż zostały wydane w oparciu o zupełnie odmienne stany faktyczne.

Określonymi w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorem i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

Nie ma bowiem żadnych podstaw do wyłączenia czynności administracyjno-biurowych takiego rodzaju z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. także powołane wyżej wyroki z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 oraz wyroki z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07, OSNP 2009 Nr 7-8, poz. 105 i z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, niepublikowany).

Podkreślenia wymaga także, iż sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami niewymienionymi w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru jako pracy w szczególnych warunkach. Z brzmienia pkt 24 działu XIV wykazu wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno-technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, Lex Nr 375689).

Oczywistym jest zatem, że osoba wykonująca taki dozór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca w szczególnych warunkach, gdyż zakres obowiązków takiej osoby z natury rzeczy przewiduje także sporządzanie dokumentacji związanej z tym dozorem. Czynności te stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania jej odrębnie.

Należy zauważyć, iż w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, (LEX nr 375653) Sąd Najwyższy wprawdzie przyjął, że nie tyle istotne jest ustalenie, co mieści się w pojęciu dozoru inżynieryjno - technicznego, lecz to, czy czynności związane ze stanowiskiem specjalisty do spraw bhp, czy inspektora do spraw bhp, polegające na dozorowaniu procesu pracy bezpośrednio przy produkcji cementu z punktu widzenia przestrzegania zasad bhp, były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wywodząc o konieczności ustalenia proporcji czynności dozoru do innych wykonywanych czynności. Jednakże chodziło tu o inne czynności, które, jak wynikało z pisemnego zakresu obowiązków, nie miały żadnego związku z bezpośrednim dozorem nad procesem produkcji.

Podobnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2006 r., I UK 376/06, (OSNP 2008 nr 13-14, poz. 203), gdzie także rozgraniczono czynności bezpośredniego dozoru nad pracownikami zatrudnionymi w oczyszczalniach na

stanowiskach zaliczanych do pracy w szczególnych warunkach od innych czynności i również te inne czynności nie miały w ogóle związku z takim dozorem.

Reasumując odróżnić należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki.

W rezultacie pomiędzy stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2007 r., I UK 376/06, czy z dnia 6 grudnia 2007 roku, a zajętych w wyrokach z dnia 11 marca 2009 r. czy 24 września 2009 roku (podobnie jak we wcześniejszych z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07 i z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07) nie ma żadnej rozbieżności, gdyż wyroki te zapadły w odmiennych stanach faktycznych. Pogląd wyrażony w powołanych jako pierwszych odnosi się do sytuacji wykonywania przez pracownika, obok dozoru, również innych czynności wynikających z jego zakresu obowiązków i niezwiązanych z bezpośrednim dozorem nad procesem produkcji, natomiast w pozostałych - do wykonywania przez pracownika stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności ściśle związanych z dozorem, o którym mowa w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że skarżący nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał wnioskodawcy jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: od 17 stycznia 1977 r. do 31 sierpnia 1995 r., od 4 września 1995 r. do 30 września 1996 r., od 1 października 1996 r. do 31 października 1996 r., od 1 listopada 1996 r. do 31 grudnia 1998 r.

W ocenie Sądu wnioskodawca wykazał, iż w w/w spornych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca i świadkowie zgodnie zeznali, że ubezpieczony pracował w Odlewni od 17 stycznia 1977 r. do lutego 2014 r. podczas zatrudnienia ubezpieczony zajmował następujące stanowiska: oczyszczacza, formierza – zalewacza, przerabiacza warstw, operatora urządzeń odlewniczych. Pracował na formierni lekkiej. Formiernia to była jedna wielka hala, nie wyodrębnienia oddziałów. Jako oczyszczacz wykańczał odlewy, tzn. szlifował je. To były odlewy żeliwne. Część szlifowało się na szlifierkach stojakowych, a resztę robiło się ręcznie. Jako formierz – zalewacz formował formy z masy bentonitowej. Te formy zalewał żeliwem. Czynności te wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Później zajmował się wybijaniem form. Stanowisko formierza - zalewacza wnioskodawca zajmował przez 10 lat. Wybijanie form polegało na wydostaniu odlewu żeliwnego z formy. Wkładało się odlew wraz z formą do urządzenia odlewniczego i ono separowało piasek z masy bentonitowej. Forma kruszała. Po paru minutach pozostawał odlew. Przy tym wybijaniu trzeba było odbić z formy zalewki. Wnioskodawca podczas dnia pracy przechodził przez wszystkie w/w stanowiska, począwszy od przygotowania formy. Następnie czyściło się odlew na urządzeniu odlewniczym. Formowanie to było przygotowanie formy do odlewu. Samo zalewanie nie jest formowaniem, to kolejna czynność. Przygotowanie form odbywało się na maszynie prasującej. Do niektórych form trzeba było dodać rdzenie przed zalaniem. Zdarzało się wykonywać formy na nieseryjne. Ubezpieczony w późniejszym okresie zatrudnienia pracował także jako brygadzysta. W jego brygadzie pracowało 6 – 7 osób. Jego zadaniem było zapewnienie każdemu z brygady pracy. Nie wykonywał czynności administracyjnych, to robił mistrz. Ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Podczas zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał dodatek za pracę w szczególnych warunkach, otrzymywał posiłki regeneracyjne oraz miał dodatkowy urlop w wymiarze 6 dni tzw. urlop zdrowotny. Urlop obowiązywał do czasu przejścia zakładu przez (...).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie wnioskodawca wykazał, że przepracował ponad 15 lat w szczególnych warunkach.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 15 kwietnia 2015 r., a 60 lat ukończył 5 maja 2015 r. zatem prawo do emerytury należało wnioskodawcy przyznać od dnia 5 maja 2015 r. tj. od dnia ukończenia 60 lat.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz §12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. Nr 461) i zasądził w pkt 2 sentencji wyroku od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego, wyrażając zgodę na wypożyczenia akt ZUS